

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: Za ŠIBENIK i AUSTRO-UGARSKU sa dostavom u kuću
mjesečno K 1:25, godišnje K 15.—. Za INOZEMSTVO K 23.—.
Plativo i utuživo u Šibeniku.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

Izlazi u utorak, četvrtak i subotu
Telefon br. 81. — Čekovni račun 71.049

UPRAVA „Hrvatske Rieč“ nalazi se u „Hrvatskoj Tiskari“ — UREDNIĆTVO
na obali br. 248. prizemno. — Tisk „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstelj i drug)

Izdavatelj i odgovorni urednik Dr. MARKO JURISLAV DOMINIS.

OGLASI PO CIENIKU.

God. X.

Broj 916

ŠIBENIK, utorak 17. ožujka 1914.

Značaj tučnjava u Trstu.

„L'est demain que nous devons prendre une décision définitive, il faut que notre reponse soit précise, autrement nous courrons le risque de nous voir remplacés par des étrangers.“ Što znači: „Sutra moramo prihvati konačne odluke, naš odgovor mora da je odlučan, drugačije smo u pogibelji da se nadjemo nadomešteni od stranaca.“

Evo ovo je u jednom naučnom zavodu diktirao javni profesor jednom djaku da napiše na tabli kao zadatak koji su imali učenici rješiti.

To se dogodilo na 13. o. m. pred podne u Trstu u trgovackom zavodu, trgovackoj akademiji „Revolte“, a po podne istoga dana uzsljedila je navala na dijke Hrvate.

Već od nekoliko dana prije bilo je komešanja između djaštva. Talijanski djadi nisu na jednom više mogli trpit da Hrvatski djadi govore između sebe svoj maternski jezik.

Medjutim posredovao je bio ravnatelj i prilično se stvar umirila....

Nu do mira nije došlo. A prof. Mussaffa dao je u toj napetosti onu spomenutu zadaću.

Naši djadi su bili napadnuti od organiziranih i nauckanih na način da su bili u pogibelji života. Nakon što su se zauzimajući ravnatelja, jer malobrojni, 14 na broju, zaklonili u jednu dvoranu, navalili na njih štapovima, boxerima i šakama kroz prednja i strožnja vrata, tako da su se našli podpuno zaokruženi.

Djak Petracić bio je odmah udaren boxerom u zatiljak tako da se onesvešten srušio. Drugi su takodjer dobili što težih što laganih rana u priličnom broju. Djak Sisgoreo imao slučajno kod sebe revolver i tako je on pucnjavom spasio sebe i druge. Ranjeni su bili osim Petracića još Lulić, Ilić i Tomašević (Tommaseo). Šizgorić je bio upašen.

To je eto učin na koji se dogadja u Trstu, gdje Talijani traže da bude otvorena talijanska universa, a dogadja se na trgovackoj akademiji na kojoj je uvijek bilo djaka hravata iz Dalmacije.

To je eto učin na koji je djake potaknu jedan profesor. Taj prof. se zove. Mussaffa, a sin je onoga prof. Mussaffie, koji je bio profesor na univerzitetu u Beču.

Osim toga treba iztaknuti da po našim obaviestima, koje nam je dao otac

jednog ranjenega, u tučnjavam nisu baš sudjelovali trščani.

Prema tomu izgleda nam, da je u Trstu proliveno hrvatske krvi za to jer je navala bila organizirana, bila namještena od onih koji su ju trebali.

Njekomu je trebalo iztući Hrvate, da se uzpiri mržnja, da se pitanje viših škola svede na narodnosnu mržnju, a ne na kulturne potrebe....

Covjek u ovisnosti vlade daje zadatak djacima talijanima da potisnu iz škole dijke tudjince koji su odkada je zavoda pohadjali ga....

I krv se prolila, ali ta krv je poškropila i pitanje talijanskog sveučilišta u Trstu.... Ta krv je zaoštrila ako je moguće još više i onako napete odnošaje između Slavena i Trstu i Talijana, a onda neće dobro djelovati ni na odnošaje koje Trst ima od vajkada sa Dalmacijom.

Komu sve to od koristi?

Mi mislimo u prvom redu Niemcima i njihovoj vlasti, a na štetu je koli Talijanima, toliko i nami. Jer što je napokon Trst? Trgovacki grad, gdje su od pamтивeka domaći i Talijani i Slaveni. Grad je to gdje se susretaju dva naroda na njihovom moru.... dva naroda koji bi mogli i moralni u prijateljstvu živjeti ako će da obole pritisku sa sjevera.

A taj pritisak je strašan, jer u sebi uključuje i moć državu i moć mnogobrojnog naroda. I taj pritisak se u Trstu i ter tako opaža. Niemac je može se reći u Trstu već gospodar. U Trstu je rt njemačke sablje, a Talijani vide pogibelj od starosjedioca svojih sugradjana....

Ta kratkovidnost će se Talijanima ljuto osvetiti, i za dogadjaje u Trstu imali bi uzroka žaliti u prvom redu pravi Talijani.

Našim mladićima koji su i u Trstu pri onako ljutoj navalni držali uprav doстоjno mi ne možemo nego čestitati.

Uzimljemo pak ovu prigodu da opomenemo našu javnost kako u današnjim prilikama treba biti veoma oprezni. Izgleda nam da se sa one strane odakle nas svakozlo bije uprav organizira stara hajka, koja nas je razdirala, neka bi smo zaboravili što je glavno, zajedničkog napadača. Danas je Talijan, sutra je Srb, prekosutra makar tko, a medjutim glavni uckač tare ruke, te ruga se i prodire uvijek dalje na jug, uvijek jači gospodstvom i uplivom gospodarstvenim i političkim.

Pred tridesetak godina Niemstva u

našim krajevima, na našim jadranskim obala skoro nije ni bilo, a danas?

Konfidentima....

Dr. K. Sviha je bio sudac i zastupnik, jedan od glavnih u českoj socijalnoj narodnoj stranci. Danas je uglavljeno da je bio konfident, denuncijant, u službi c. k. Namještinstva. To je u Českoj, koja nije ni blizu onoj granici monarhije, na kojoj se imalo ili bi se imalo rotavati recimo sa Srbijom ili balkanskim državam.

U Galiciji je takodjer c. k. vlada imala i imala svojih konfidenata.

U Albaniji je c. k. vlada trošila i troši. Sada kada znamo da je c. k. vlada tražila i imala konfidenata u Českoj i Galiciji, zar da ih nema u Dalmaciji, u Bosni, u Banovini?

Nego ima još i više. Konfidenstvo je podignuto na čest veliku od najviših foruma monarhije.

Ministar predsjednik Stürgh je javno u parlamentu izjavio, da vlada troši i mora trošiti za te posle, čak i kod zastupnika. To nije bilo davno, to je bilo kad je poljski ministar Dlugocz sam odkrio da je plaćao.

C. K. Sudac Dr. Sviha je tajio, kleo se, vlasti su ga zaklanjale. Nego ipak se dokazalo da je bio i jest konfident.

I sada što se dogadja?

Cieli austrijski parlament preko svog predsjednika Sylvestra pita ministra, unutarnjih posala Heinolda za razjašnjenje a ministar čelomu parlamentu odgovara, da u poslu Svihe ne može dati razjašnjenja jer da se radi o uredovnom tajnam.

Sudski senat onoga suda, pri kojem je Sviha bio upisan, pita, da li je Dr. K. Sviha bio izbrisan iz sudskog reda, a najveći sudski forum odgovara, da se Dr. K. Sviha ima pohvaliti, jer da je radio u interesu, u korist države.

Tako u Českoj, tako u onom kraju države gdje nije bilo ni sjene kakove pogibelji....

A u Dalmaciji da toga neima? U Dalmaciji gdje c. k. Namještinstvo poduzimle još i danas mjeru kao da smo u ratu na granicama našim?

A u tim mjeram, koje c. k. Namještinstvo poduzimle, tko je bez prestanka konfident, koji svaki čas konferira i po nekoliko se sati tamo zadržava?

Tko na c. k. namještinstvu i drugovje još od tri godine denuncia? Tko sve ono policijskoga inspirira što se po Dalmaciji poduzimle? Tko se prieti javnim c. k. činovnicima da u interesu države i službe ne smiju biti nego sa konfidentima?

Tko je taj zna cieli Zadar, a tko žive u Šibeniku zna što sve i za koga poduzimle c. k. politička vlast. Svak zna tko je u neprestanom doticaju i dogovoru sa tom vlasti.

Pojave su tu i možemo zaključiti:

1.) Politička c. k. namještinstvena i poglavarskvena vlast radi na svu paru. I zna se za koga radi.

2.) Svak zna i vidi radnju po celoj pokrajini: radnju podmuklu, špijunsku, plačeničku, konfidentsku. Zna se i vidi se tko je konfident te radnje.

3.) To je konfidenstvo tako javno, nematljivo, bezobzirno i gnusno, da oni činovnici na c. k. namještinstvu, koji od svega toga nemaju ništa, poznatog konfidenta zovu: „der šebige“. „Der schäbige“ ist schon wieder da; der schäbige kommt....“

Jest, jest, mi po svemu što se ovih dviju zadnjih godina dogadja možemo matematički zaključiti, da u Dalmaciji imade konfidenata o kojima je naš list odavna pisao.

Kažu nam da nas radi ove tvrdnje stanoviti diplaški list grdi sve u šestnaest. Tomu se mi ne čudimo. Da nas ne bi grdili tako, mogli bi smo misliti da nismo pogodi. Ovako smo sjegurni.

Nami za naše djelovanje obrane ne treba. Ona dva na koje oni sikej imaju svoja sredstva, odakle su ti i prije, kad su ih za drugu razbacivali....

Mi poznamo i u Šibeniku smo našli sluga i ljudi bez alata i zanata, koji su veliki posjednici.... a ona dva su kao i prije: ništa više, ništa manje.

U ostalom, kad je jedan od njih na sjednici uprave stranke prava u Splitu zapitao da li konfident odgovara za ono što onaj list piše, jednik je zajecao: ne.

Kako smo vidili u poslu Švihe, za konfidenstvo ne odgovara ni c. k. Namještnik, ni ministar unutarnjih posala, ni ministar predsjednik, a najviša sudbena vlast, to hvali....

Da konfidenata ima i u stranci prava znademo, a da je tako žao nam je radi stranke, koja takova šta nije zasluzila.

Mi smo za to konfidenstvo znali i o njemu pisali prije Švihe i prije Stipinskog....

Iz grada političkih iznenadjenja.

Šibenik, 10. ožujka.

Glasilo Dulibić-Ijjadica traži od nas, da u našem kritikovanju političkog položaja u Šibeniku zna što sve i za koga poduzimle c. k. politička vlast. Svak zna tko je u neprestanom doticaju i dogovoru sa tom vlasti.

Poštovani dr. Vice Ijjadica najviše se okomio na stare svoje ne samo osobne ali i političke prijatelje i tvrdi, da su oni krivi svemu zlu, koje danas u Šibeniku postoji. Prije svega milo nam je istaknuti, da on priznaje, da je u Šibeniku zlo, samo je na nama red, da rečemo, tko je uzrok, tko je čača tome zlu.

Polažeći sa stanovišta pravice i istinljubivosti, mi bez okolišanja tvrdimo, da je dr. Vice Ijjadica uzočnik svega zla. Kome će se ova tvrdnja učiniti smjelom, ali mi raspolazemo obiljem činjenice i naravljavi ih doći čemo do neumoljivog zaključka naime, da postanak ovom zlu treba tražiti u postupku dr. Vice Ijjadice.

Poštovani dr. Vice Ijjadica dozvolit će nam da nešto rečemo, odnosno da opečujemo ono, što je o sebi sam kazao. On je naime ustvrdio na skupštini od 11. siječnja, da je on, naime dr. Vice Ijjadica tvorac na predne stranke u Dalmaciji. Ovo isto na istoj skupštini kazao je sa emfazom i dr. Filip Marušić.

Iskreno moramo priznati da smo u tom slabo obvezeni, ali svestreno mi prizvamo pretpostavku, da je dr. Vice Ijjadica tvorac napredne stranke u Dalmaciji, ali pjam i molimo da nam se razjasni: zašto je dr. Vice Ijjadica, kao tvorac stranke ostavio istu stranku za to, jer je jedan manji član te stranke nešto nepoštena učinio. U najgorjem slučaju dr. je Vice Ijjadica morao tražiti izključenje onog grijesnika i nipošto dati stranci povoda da ju izključi. Jer tko to ostavlja svoju stranku, proti njoj radi i dava joj povoda za izključenje. Nitko. To ni dr. Sviha ne čini, već u stranci ostaje i ako mu je dokazano da je bio konfident policije česke.

Hajdmo dalje.

Tko poznava Šibenske prilike znaće, da je dr. Vice Ijjadica imao slijedbenika, koji su ga obozavali i slijepo se u nj požudavali. Bogatstvo kese i bogatstvo pameti u Šibeniku bilo je uza nj. Na jednom

Slomšek je klio i ismehivao i osudjivao načelo ravnopravnosti ovako: „Geslo naše narodne krvi: mili jezik slovenski se slavi, susjedov zabacuje. Pisma i napis i slovenski pošilju u tudi krajeve, prem ih nitko ne razumije. Nije li to poganstina?“

Klerikalni apostol protiv nacionalizma, Slomšek, ide i dalje, pa veli: „Vihor narodnosti zapalio“, a to će reći, da je prvo bio samo jedan narod na svijetu, ali vih uništi to jedinstvo i stvor različna plemena, različne vjere, različne jezike i različne države. Tako govorii Slomšek, koga toliko slave slovenski i hrvatski klerikalci i klerikalni slovenski učitelji, koji svoje učiteljsko društvo zovu Slomškovim imenom.

Slomšek je prema tim svojim klerikalnim nazorima i radio, pa je tražio: „Svaka razlika (medju narodima) ima prestat“. Misao, da je Slavenu bliži Slaven, muhamedanske ili protestanske vjere, nego Nijemac katoličke vjere, grozna mu je. Naše misli o tom, njemu su, kao uopće rimskim klerikalima, poganske.

Slomšek je prema tim svojim klerikalnim nazorima i radio, pa je tražio: „Svaka razlika (medju narodima) ima prestat“. Misao, da je Slavenu bliži Slaven, muhamedanske ili protestanske vjere, nego Nijemac katoličke vjere, grozna mu je. Naše misli o tom, njemu su, kao uopće rimskim klerikalima, poganske.

Slomšek je osudjivao nastojanje da se u slovenske škole i urede uvode slovenski jezik i tražio njemačku „staats-sprache“, kako je to magjarština u Ugarskoj. Po njegovu mišljenju pripadala bi magjarština i u hrvatske narodne škole. Krasna li pedagoška!

(Slijedi).

pinstvo i rimski klerikalizam. Klerikalizam nagomila svu silu zlata, srebra, dragog kamenja, zemalja i drugoga blaga. Evo do česa je došao rimski klerikalizam! A Krist nije imao gdje da skloni glavu svoju.

Niti je Krist sjedio na kakavu prijestolu, niti je, kako sam reče, njegovo carstvo bilo od ovoga svijeta, niti je imao svjetovnu vlast ni bogatstva, niti je živio u sjaju, nego skromno, hodao bos i bio zaštitnik siromaka, pa među njima i najviše boravio. Niti je osnivao crkve, niti njezine hierarhije, niti je Petar koji zataj Krist, bio glava crkve, koje u njegovo doba nije još ni bilo. Klerikalizam potamni duh Kristov i prvo, evangeosko kršćanstvo. Nije čudo, što se kliče: „Natrag k starome, Kristovu kršćanstvu!“ A nije čudo što kršćani viđu: „Od Rima!“ „Dalje od Rima!“

Gramzenje za svjetovnom vlasti i raskošnim uživanjem dobara ove zemlje, u

sve ga odbježe i danas mu se uklanja. Ovo su porazne činjenice, koje nitko nije u stanju da pobjije i koje bistro dokazuju, da je dr. Vice Ilijadice na krivom putu.

Korak dra. Vice Ilijadice, koji je senzacionalno djelovao na čitavo dalmatinsko javno mišljenje nema absolutno opravdanja i svaki onaj, koji bi htio da mu reče riječ u prilog: ili bi htio da zabašuri istinu ili ne bi bio svestrano obavijesten.

Jugoslavenstvo dra. Vice Ilijadice za nas je u Šibeniku a i vani postalо proverbalnim. Tko je spomenuo njegovo ime, taj je jednom rječi obnovio čitavu historiju ovog velebnog pitanja ali ujedno dao je izražaju i antiklerikalnom stanovištu. On, prožet idejalima jugoslavenstva, mentalni buntovnik proti svemu tudijskom i sjevernoj naježi, on koji je najzanešenijim načinom slavio pobjedu balkanskih naroda nad Turcima, on nas je oduševljavao za nacionalističku misao, za jedinstvo naroda hrvatsko-srpskog, naučio nas mrziti oficijelne predstavnike rimskog i bečkog klerikalizma, u jednu riječ: bio je u mislima veliki patriota, zadajan mržnjom prama Beču i Rimu a ljubavlju prema čitavom velikom Jugu.

Danas izčezava on sa političkog podrijetla i sva ona silna mješavina čuvstava rodoljubnih; sve ono njegovo jugoslavenstvo pada u ništavio; revoltirana mu duša postaje tiha a srce, koje je čeznulo za balkanskim slobodom ne ima danas ništa drugo, već jednu sitnu, maljušnu željicu — da postane načelnikom. To bi značilo: spavati na mjesecu, snivati o suncu, probuditi se i naći se u bunaru.

Ovoj željici, kako to već rekoso, našlo se udovoljenje po jednom dalmatinskom Svihi. Ovo udovoljenje rasplamsalo se do fantazije u dru. Vici Ilijadici i ovaj već davnio ne računa sa činjenicama dnevnog života, što dokazuje, da idealna strana u njemu nije zaspala. Kad je stupio u doticaj i posvemašno se stopio sa Svihom i njegovim pomagačima, morao se otresti idealisanja, jer u koliko se god on uobrazavao da ga ovog puta nitko ne će prevariti, ipak će da doživi gorku sudbinu, jer Sviha mu i Pappafava ne mogu zaboraviti iako mu danas prividno oprštaju.

Dobro smo o svemu obavijesteni i naša će se nagadjanja na vlas ispuniti. Ne velimo to za to, da ga uplašimo i povratimo natrag stranci i njegovim idealima, jer on i onako više natrag ne će. Treba bo znati, da je dr. Vice Ilijadica nezaglavil, tek ga Ilijepo lice i malo dublji naklon čine drukčije raspoloženim. S jedne dakle strane i mamio u Šibeniku njega, neutišan idealistu, izmoždena nezadovoljnika, vječno sumnjava; s druge strane Svihi i pomagače mu, ljudi Žilave, pod očitim okriljem vlade i pokroviteljstvom grofa Maria Attemsa, lukavce, laskavce, koji mnju da vješto igraju i doigraju svaku ulogu. Da će ovi potonji u lukavštini nadmašiti onog prvog, o tom nema dvojbe, jer mu fali politička spretnost, dok čini oni prvi obiluju intrigantstvom.

Treba bo znati i to, da je politički inventar, te ga dr. Ilijadica nosi dru. Svihi jako mršav, pače tako sitan, da ga se niti ne opaža. Treba li dakle svemu ovomu komentara?

Mi smo nastojali da u našim prikazima budemo što vjerniji i tačniji, ali za to nismo iznijeli ni stoti dio svega onoga, što smo morali iznijeti e da javnost naša, koja željno upire oči u Šibenik, bude bolje informirana. Ne odričemo se dakle dužnosti, da kasnije progovorimo opširnije i da budemo još jasniji.

Sibenik je imao da dade sjajan primjer čitavoj Dalmaciji, kojim nam je putem udariti, a da svi, sve stranke, svi javni ljudi povedu kolo nezavisne narodne politike i da pod tim auspicijama započne u nas novo doba i novi život. Šibenik je progovorio najjače, najsnažije, čisto hrvatski, srpski, jugoslavenski. Iz Šibenika je imala da vrei iskra novog života narodnog i da se razbukti u čitav plamen narodnog osjećanja.

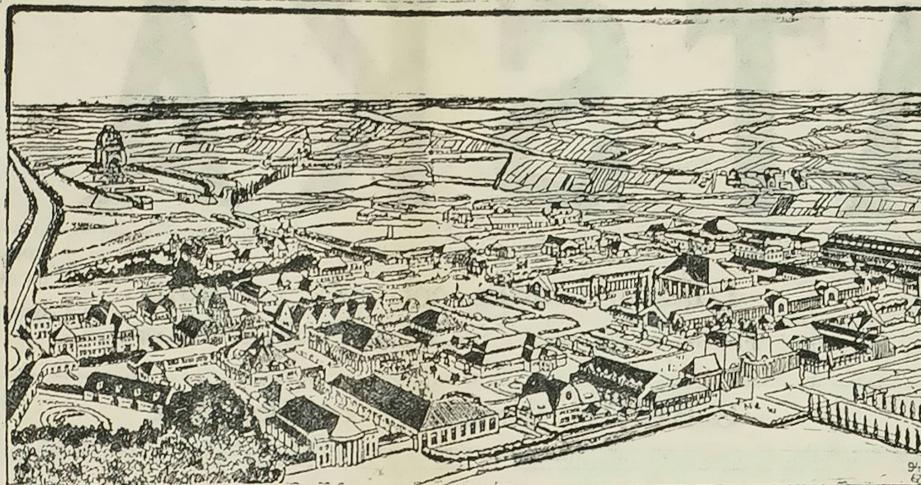
Ali vlada je preko svojih konfidenata našla u pravaško-klerikalnim služnicima izdašne pomagače ili recimo političko-narodne vatrogase, koji su imali zadaču, da uguše taj plamen, plamen istinskog osjećanja i bratimljenja.

I baš je morala sudbina da stavi ruku na rame nosiocu tog plamena i dala mu u ruke Štralciju da on, poplijavavši i ime i ponos i čast i — sve, taj plamen gasi.

Dre. Ilijadica! ne tražimo od tebe ništa drugo, već da spasiš svoju čast. Spasi je, jer možeš samo ako hoćeš!

X.

Sjećajte se Družbe
SS. Ćirila i Metoda.

Medjunarodna grafička izložba u Lipskom 1914.

Na ovoj veoma interesantnoj izložbi sudjelovać će malne sve evropske države, Sjedinjene države, a kako se naklapa i Japan. Naša slika prdočuje pogled na izložbu s prednje strane a u pozadini na lijevo spomenik na bitku naroda g. 1813. Otvorene izložbe biti će početkom maja o. g.

Današnja naša povijest.

Mi Hrvati u svojoj bezglavosti i manitanju shvaćamo na osobit način povijest. Staru našu historiju i to onu, koja se je odigrala po sasma nama tudjim utjecajima i interesima, okrštenu narodnom, davši joj najljepše nazive. Da zasjenimo prostotu, obukosmo naše djedove u crven-kape i narodne surke i u onim časovima, kada su bili svoju krv za nama tude interese, a današnju našu povijest, koja bi imala biti odraz narodne volje, nipošto nekoljice naručenih vodja, ne shvaća nitko, nego samo onaj, koji odredio pravac, po kome se ima glatko krojiti sudbina narodu od nekoliko milijona. Kao što naša historija u prošlosti nije imala uvijek narodni karakter, kao što je tu bilo dosta tudjinskih papaka i intriga, pa po tome što nam koja perijoda izgleda i crna, po nome, što se sve dogadja u Hrvatskoj posljednjih godina uz tvrde uvjerenje tolikih naših patriota, da to hoće narod, ova naša, dakle sadašnja historija prikaziva se poštenom posmatraču sa strane i odveć crnom. Pa ako mi možemo reći, da historija jednog naroda ima biti odraz njegove volje i moći; da mu nju ne može uliko krojiti, kako to konvenira dotičnom, što možemo reći o Hrvatskoj, to možemo i plodnjem, za naše domovinske krupe, parazite i prisavice, ako sed sudbina hrvatskog naroda kroji tudjim aršinom, po volji i milosti viših, a taj narod ne zna za ništa, nego kad mu dodje „befel“, da je narodnom voljom odredjeno to i to, on se mirno pokorava, jer da tako Bog hoće. U svim našim zemljama, od Banovine pa do Bosne ova je crna slika provadljana u velikom stilu, njezini su tragovi i konci odveć debeli i dugi, da bi ih svak mogao zapaziti, pak nije moguće, da ih ne vidimo ni mi, ali u nas se uza sve to muči, jer je i to zapovijed — i slika naše sadašnjim izlaz još crnjom i groznjom. Nad našom su domovinom razapete i odveć prozivne spletke i mreže, iz kojih izidje koji put u zgodan čas po koja omašnja riba, za nas i našu djecu gojena, pa ako ona dira u našu dušu i srce, mi je primamo kao vjerna ključad i ona nam je sladka. Najbolji su nam svjedoci našeg slabog osjećaja i morala dnevni dogodaj, koji se odigravaju po Banovini, Istri, Dalmaciji, Bosni i Hercegovini, gdje živi naš narod. Banovina koja bi imala biti središte našeg otpora, zarište i rasadište svih lijepih poticaja i nacionalnih težnja, muči i onda, kad je na mješove deru, kada je sili narodni ponos, da na tudjinski udarac odgovori dostojno. Ona je nesvesno postala rasadište svega onoga, što nije nacionalno, naše i hrvatsko bacila se je u naruci tude dobre, koja je vječno izrelativljala Hrvate. Najsvetije narodne institucije postadoše najjače kule i naših neprijatelja. U tim kulama i utvrđama, izaledja i pod lažnom firmom otvorila se je takova trgovina naših narodnih interesa i ciljeva, takova tudjinska rabota i zakulisna spletovanja da bismo zasluzili, da nas gromovi ubijaju u vlastitom domu. Hrvatski cinizam odveć je jak, da bi ga se to moglo dojmiti.

Nakon mnogih revizija i istraža, koje su iznijele na javu porazne činjenice o strahovitoj korupciji u ruskim višim vojnim krugovima, počelo se reformama u vojski. Počelo se više paziti na sastav časničkog zboru, na naobrazbu čašništva; pažilo se na to, da ratni materijal bude upotpunjeno da se vojska opskrbi oružjem i municijom. Da časnički zbor ne sastoji od prestarlih ljudi, ustanovljeno je doba, do kojega može časnik služiti, a plaće su uređene kako

ložaja u davnini Rimljani i istočni Goti, pak poslije Venecija, Francuska i Austrija, postala je u zadnje vrijeme i odveć velikom, jer je kao sredina između naših drugih zemalja, otvorila sve, što je imala i mogla tudjinskom nasrtaju. Ovaj je u početku prikriveno, kao dobar lukavac, osvajao poziciju za pozicijom, dok nije ovu cijelu malenu, ali znamenitu zemlju, stavio pod svoja kola i učinio od nje najpokorniju slugu. Pa kad se našem narodu to sve iznese pred oči, kad mu se kaže, što smo sve sprema ropsko služništvo, on opet muči, kao što je cijela naša javnost ostala gluha na ona famozna otkrića, što nam ih je iznio dr. Drinković u svom „Obračunu“. Spletke tudjinstine, koje su ujarmile u Dalmaciji cijelu jednu stranku pod svoja kola, a čije niti su sigurno i dalje otišle, pa očiti dokazi, da je to sve naručeno; tudjinski intrigi sve u svoju svrhu; prodaja narodnih svinjina i interesa, sve je to malo, da probudi hrvatskog seljaka. Za jedan drugi narod onakovi dokazi i navodi značili bi mnogo; oni bi sigurno izazvali reakciju na to, ali Hrvati su u ovim stvarima i odveć debele kože. Svjedočanstvo je tu: Na otkriću dra. Drinkovića, u „Hrv. Rieč“ nije dotična stranka ni pisnula, ma da joj se je dobacilo, da su njezine vodje podržavali odnosaše s agentima svake ruke. Kako se tek postupa u tom slučaju, kad se nešto takođe dogodi, treba da nas drugi uči. Koliko je bura digla onomadnošnja izjava Mladočeha, kojom okriviše socijalističkog vodju i zastupnika dra. Svihi, da je bio u doticaju s policijom? Ovim se škandalom bavi cijela česka i svjetska štampa, a kad je to dobačeno i dokazano cijeloj jednoj stranci, u nas se muči i ne daje tomu važnost.

Prelazeći preko Bosne, u kojoj živi jedan narod s tri vjere, s jednakom i jednom sudbinom, a svaki hoće drukčiju, preko zemlje, gdje su se odigrale i još se odigravaju tolike suvišne lude i naručene borbe sve u svrhu izrabljivanja, mi možemo na koncu reći: Kad bi netko htio da napiše povijest hrvatskog naroda zadnjeg datuma kritički i objektivno, našao bi u njoj svu silu poučnih i crnih slika. Najcrnja od svih bila bi ta, da taj narod nije sudjelovao u stvaranju svoje historije i svoje sudbine, da je on bio toliko slab, te mu je netko drugi dao direktivu djelovanju, životu i sudbini. U ovom slučaju za nekoga bi sadašnja naša historija bila odveć velikom učiteljicom života.

Veliki Prilog, 12/III. 1914.

Ivo Jelavić, sveučiliistarac.

Rusija deset godina nakon rata.

Prigodan desetgodišnjice početka rusko-japanskog rata, u kom je ruska mornarica posve bila uništena, a koprena vojska doživila užasne poraze pod Tienčinom, Laojangom i Mugdenom te Port Arturom, piše ruska štampa mnogo o tome, što je za ovih deset godina poslijе rata učinjeno, da se opet podigne moć ruske vojske.

Nakon mnogih revizija i istraža, koje su iznijele na javu porazne činjenice o strahovitoj korupciji u ruskim višim vojnim krugovima, počelo se reformama u vojski. Počelo se više paziti na sastav časničkog zboru, na naobrazbu čašništva; pažilo se na to, da ratni materijal bude upotpunjeno da se vojska opskrbi oružjem i municijom. Da časnički zbor ne sastoji od prestarlih ljudi, ustanovljeno je doba, do kojega može časnik služiti, a plaće su uređene kako

da oblačaju normalne odnose između dvjaju država, odlučiše uglavljenje ugovora.

Članak I. Obe strane smatraju da je ratifikovan mirovni londonski ugovor. Od dana kad je podpisani ugovor vladat će između Turske i Srbije mir i prijateljstvo. Prvašnji ugovori staju opet na snagu. — Diplomatski i konsularni odnosi bit će odmah uspostavljeni.

Dругi će članak odnosi na izmjenu ratnih zarobljenika i sadrži odredbe jednakne onima u ugovorima tursko-bugarskom i tursko-grčkom.

Treći članak sadrži odredbe glede amnestije.

Cetvrti članak osvrće se na pitanja pripadnosti i uglavljenje: Osobe stanjuće u teritorijama, ustupljenim Srbiji postat će srpski podanici i imat će pravo kroz tri godine zatražiti tursko podanštvo. Osobe rođene u tim teritorijama, a stanjuće u inozemstvu imat će pravo potražiti srbsko podanštvo, u kojem slučaju ne će se više moći povratiti u Tursku. Muslimani kroz vrijeme zatraženja ne će biti podvrženi vojnoj službi nit će plaćati vojne takse.

Članak V. Prava zemljишnog vlastišta privatnih osoba, stečena prije okupacije, bit će poštovana. I sva druga prava bit će jednako poštovana i ne će se moći prenijeti. Ovaj članak ne prejudicira nipošto odlukama, koje će preuzeti finansijska komisija u Parizu.

Članak VI. Privatna sultanova dobra i članova otomanske dinastije, bit će poštovana. Svi sporovi bit će podloženi arbitralnom sudu u Aji, tako isto i zahtjevi, što se odnose na demanjalna dobra otomanske države.

Članak VII. se odnosi na vakufska dobra.

Članak VIII. ustanjuje slobodu vječirospovijesti, u koliko srpska vlast priznaje srpskim podanicima muslimanske vjere ista gragjanska i politička prava, koja uživaju srb, što pripadaju drugim vječirospovijestima.

Članak IX. priznaje privatne muhamedanske škole. Pouka će se obavljati u turškom jeziku po službenom programu. Veliki muftija moći će posjećivati i nadzirati te škole.

Članak X. Grob Murata na Kosovu Polju bit će sačuvan i poštovan. Zemljiste, gdje je taj grob neće se moći predati ikome, a i grobište će biti poštovano.

Članak XI. Pošto srpska vlast dolazi na mjesto turske u pogled prava, terešta i obveza prama Društu orientalnih željeznica i Društvu pruge Solun-Bitoli, za one djebove što se nalaze na teritorijama ustupljenim Srbiji, sva će pitanja potpasti finansijskoj komisiji u Parizu.

Članak XII. Ratifikacije bit će izmijenjene kroz mjesec dana u Carigradu.

U priloženoj jednoj ispravi srpski predstavnik izjavljuje da nijedna džamija ne će bit pretvorena u crkvu i da će sve muhammedanske ustanove bit sačuvane i poštovane.

Kontrolor Prousek. — Evidencija gojite duhana u Vrgorskoj krajini (od 1911-1913.)

Vrgorac, na sv. Grgura 1914.

U eri egemonije kontrolora Prouseka gojenje duhana u Vrgorskoj krajini napreduje brzinom raka. Tko pozna rad i požrtvovnost njegovu neće ga iznenaditi ova evidencija:

God. 1911 posadjeno je duhana 176 ha; godine 1912 spala je ta gojite na 147 ha, što čini skos za 29 ha, biva 1.450.000 manje. U god. pak 1913. spala je na sami 131 ha, biva razlika god. 1912. na god. 1913. za 16 ha, što čini 800,000 manje.

Prama tomu rezultat bio bi u njegovoj egemoniji 2.250.000 (dva milijuna dvistopadeset tisuća).

Ovo je za Prouseka jasna slika njegova rada.

Nego još jednu pikantu! Pokle je mnoge pravke gojitelje duhana činio sa svojim zulom, da se odreknu gojite duhana i izgube svaku volju i mar za nj, sad se predomislio i nastavio svoju rabi na bijednim golećim siromasim, terako ne plaća redovine ergo neće da mu dozvoli gojite duhana ah! ah!

Citavi bi se exemplari dali napisati ob ovoj nemani i njezinu nedoličnom postupanju na propast bijednog težaka.

Ovliko narodnim zastupnicima na znanje.

Sadržaj mirovnog ugovora između Srbije i Turske.

Objelodanjen je sadržaj ovog mirovnog ugovora.

Predgovor glasi: Dva vladara, potaknuti istom željom da učvrste srećno uspostavljene veze pouzdanja i prijateljstva i

Ulaz albanskog kneževskog para u Drač u pratnji drač. načelnika i Esadpaše.

POLITIČKE VIESTI.

U Carevinskom vijeću.

"Fremdenblatt" komentira izjave grofa Stuergkha na konferenciji stranačkih predsjednika. List veli, da ministar nije nikada želio truda, da posve parlamentarno rješi sve poteškoće. Kabinet je isto tako svima silama nastojao oko uspostave parlamentarnoga rada. Ministar je rekao otvoreno, da parlament imade osam dana vremena, da nastavi rad, a onda mora vlada da nadje puteve, kako će da radi i izvan parlementa.

Saziv delegacija.

"Slovo Polisko" donosi da se izjave grofa Stuergkha u poljskom klubu imadu tumačiti tako, da neće delegacije biti sazvane polovicom aprila, nego mnogo kasnije.

Albanski kralj putuje u Beograd.

U beogradskim se političkim krugovima tvrdi, da će početkom maja doći albanski kralj Vilim u Beograd. Sa službenе se strane sa zadovoljstvom piše o tom sastanku, jer se 8rbija nuda, da će joj Albania ostaviti otvorena vrata na Jadransko more, jer će tako i albanskoj trgovini biti mnogo pomoženo.

Rusko naoružavanje.

Petrogradska agencija javlja, da je budgetna komisija dume primila zakonske osnove o novim zajmovima, koji će biti upotrebljeni za nove lade ratne luke i radiotelegrafске stanice. Što se tiče podignuća novih tvornica baruta, bili su svi članovi budgetne komisije zato, da se takove tvornice ostave državi.

Što hoće Rusija?

Današnja "Zeit" piše o ruskoj pokušaji mobilizacije, pak se pita, čemu li sve to radi Rusija, kad je i te kako teško sada vjerovati u mogućnost jednoga rata. Nego Rusija je, veli taj list, kao onaj, koji kod svake prepirke stavlja protivniku šaku pod nos, pak onaj mora da mu dade pravo, a njoj to osobito i radi toga uspijeva, što je položaj doista takav, da nije ni malo neobično takvo držanje. Ali čini se, da ima ona još jednu svrhu svojim pokusima i svojim naoružavanjem, koje je tako oglašeno na sve krajeve. Dobro se znade, koja je posljedica takovih viesti, pak bi se čini se htjelo, da se Austriju lijepo oslabi time, što ju se sili da bude uvijek pripravna na rat, a to stoji silan novac.

Proglas arbanaškog kralja narodu.

Arbanaški kralj Vilim I. uputio je narodu ovaj proglas: "Arnauti! Slobodna i nezavisa Arbanija danas stupa u novu epohu svoje povjesti. Sudbina domovine nalazi se od sada u rukama njezina Kralja i zavisi od vladine mudrosti i od poštjenja političara. Put, koji je pred nama, težak je i pun zapreka; ali nijedna zapreka ne može da zadrži narod tako slavne predaje, tako uživene povijesti. Za narod, koji želi raditi i napredovati, nema zapreka. Naša je dužnost i dužnost naših nasljednika da mislimo na dobro naroda. Tim čustvima obuzeti, primamo arbanašku krunu. Arnauti! U času, kada zasjedamo na prijesto, očekujemo, da ćete se svi okupiti oko nas i pomoći pri izvršivanju narodnih težnja. Vilim I."

Uspostava diplomatskih odnosa.

Između Bugarske i Grčke izvršena je uspostava diplomatskih odnosa. Bugarskim poslanikom na atenskom dvoru imenovan je Pasarov, a grčkim na sofijском dvoru Naum.

Savez velevlasti proti Rusiju.

Već nije nikakva tajna, da posebni savez između Italije, Nijemacke i Englezke nastoji sastaviti Italija u svrhu, da ove tri države uzmognu zaprijetiti, da Rusija ne bude mogla svoju flotu iz Crnoga mora provesti kroz Dardanelle. Ovim savezom bio bi osiguran svjetski mir. Ako ovaj talijanski projekt ne bi uspio, to Nijemacka ne će rješenju dardanskog pitanja po Rusiji praviti nikakvih daljnji poteškoća, pak će se njemačka i talijanska politika morati osloniti na Rusiju.

Manifestacije za Skadar kao glavni grad Albanije.

U Skadru je 10. ožujka bila brojno posjećena skupština stanovnika Skadra i njegove okolice, koja se bavila pitanjem, da Skadar postane glavni grad Albanije. Skupština je zaključila rezoluciju, u kojoj pozdravlja novoga vladara prigodom njegova dolaska, te mu prisjeće odanost, pokornost i vjernost Albanaca. Dalje se u rezoluciji navadaju razlozi, s kojih bi Skadar morao postati glavni grad Albanije, te se vidi da je ovo najjači, najveći i najzadržaviji grad smanjene današnje Albanije. Skadar je jedini grad u Albaniji, koji imade potrebne zgrade za kralja, za državnike, za vojsku, za strane diplomatske zastupnike i za vladine ministre.

Rezoluciju svršava sa riječima: "Živio albanski kralj! Živila nezavisa Albania! Živilo glavni grad Skadar!"

Rezoluciju su podpisali članovi organizacionog albanskog odbora, na prvom mjestu Jakob Seregi, skadarski nadbiskup.

O zблиženju Srbije i Crne Gore

Govorilo se i pisalo ovih dana, da se neće provesti, jer da mu se protivi kralj Nikola, koji bi u tom slučaju bio neke vrsti podredjenog dinastiji Karagiorgjevića. Međutim te se vesti sada poriču. Crnogorski poslanik Mijušović izjavljuje, da su te vesti netočne i da crnogorska vlada i kralj žele takovo zблиženje. Dokazom zalo da je crnogorska prijestolna beseda i štampani program crnogorske vlade.

O konkordatu Srbije s Vatikanom

Dioniča je bečka "Reichspost" i milanski "Corriere della sera" netočnih i posve krvih viesti. Sada ih ispravljaju službena srbska "Samouprava", te sa zadovoljstvom konstatira, da pregovori između rimske kurije i Srbije vrlo normalno i da se Vatikan postavio na srbsko stajalište. Stajalište Austro-Ugarske nije se moglo usvojiti, jer bi se inače dopustila politička ingerencija na srpske katolike. Pregovorima, koji se vode glede konkordata između Vatikana i Srbije, upravlja u ime srpske vlade Dr. Bakotić, odvjetnik iz Šibenika.

Španska vojska.

Radi nestašice oficira bit će reaktivirano mnogo rezervnih oficira. Rekrutovanje u novim krajevima ispaljeno je vrlo povoljno. Srbija će u novim krajevima držati redovno 45.000 ljudi.

Izjave Sazonova i Suhomlinova.

Na poziv predsjednika dume Rodžanka obdržavala se je tajna konferencija uglednijih zastupnika dume. Sazonov je očarao izvanji politički položaj i označio ga ozbiljnim, ali ne uznenljivočim. Njegov expose nije imao alarmantni utisak. Ratni ministar Suhomlinov naglasio je potrebu brzog uređenja zemaljske obrane.

Albanija protiv novoga vladara.

U Albaniji počinju da se dižu protiv princa Wieda, Kroja, Lješ, Kjuna i Skadar ustaju protiv svakoga vladara nemusimana pa tako i protiv Wieda. U smislu toga ima dosta borbe: veza sa Elbasanom je prekinuta. Holandezki oficiri bore se protiv ustanika, na čelu albanske žandarmarije. Karakteristično je, da se skupa sa ustanicima bore i bugarski četnici, pod vodstvom vojvode Osakova. Borbe traju, t to krvavo izgleda da ovog puta podstrekavaju Arnaute Bugari. Oni agituju protiv Wieda koji tobože dolazi u Albaniju po želji Ruse.

Parlamentat će biti odgodjen.

Konferencija čeških stranaka označila je njemačko stanovište za uspostavu ustava u Češkoj, nepriljivim, te obustavu obstrukcije nemogućom. Tim je promašen i posljedni pokušaj da se krija rješi i parlamentat će danas biti odgodjen.

Pitanje orijentalnih željeznica.

Pašić, intervistiran od urednika Štampe označio je netačnom vijest o pregovaranju, da Srbija otkupi orijentalne željeznicu. Srbija je naprotiv prihvati francuski predlog da se akcije društva podijeli tako, da austrijski akcioneri zadržu trećinu akcija a drugu trećinu da kupi Srbija, treću Francuzi i Rusi. Željeznicu bi preše u ruke jednog srpskog privatnog društva. Direktora Srbina birači bi uprava u kojoj bi bila dva Srbina dva Austrijanca, jedan Francuz i jedan Rus. Direktora bi potvrđivala srpska vlada. Vozni red i tarife dovela bi uprava u sklad sa srpskim interesima. Pašić se nuda u pristajanje Austrije na takvo rješenje, te je rekao da je bečki poslanik dobio instrukcije, o tom te je izabran stručnjak i izvještene zainteresirane stranke.

IZ HRVATSKIH ZEMALJA.

"Hrvatska", hrv. akad. lit.-zab. društvo u Gracu.

Na glavnoj skupštini društva "Hrvatska", obdržavanoj dne 10. ožujka o. g. izabran je za ljetni semestar 1914 ovaj odbor:

Predsjednik: Ivo Jelavić, pravnik. — Podpredsjednik: Dane Pogačnik, med. — Tajnik: Vladimir Štrc, phil. — Blagajnik: g.djela Mira Gutschy, med. — Knjižničar: August Forembaher, med. — Bičježnik: Oskar Turina, pravnik. — Gospodar: Aurelije Nardelli, med. — Odborski zamj. Vicko Ivčević, pravnik, Smail Kulenović, med. — Revizori: Stjepan Doljnić, med., Ivo Marinković, pravnik, Ivan Buturović, pravnik.

† Petar Starčević.

Petar Starčević, upravitelj župe u Kraljevcima, preminuo je u 40. godini života. Pokoj mu vječni!

Pokojnik je rodom iz junačke Like. Rodjen je 6. ožujka 1874. u Gospicu. Bio je kapelanom i administratorom na mnogim mjestima. Bio je plemeniti i blaga srca, a vrlo savjestan u svojoj službi. Za bolesti pokojnog župnika kraljevičkog, vršio je u Kraljevcima župničke poslove, a sama je bolest njegovog župnika potresno djelovala i na njega samoga.

Likvidacija kat. tiskare u Zagrebu.

Na 15. o. mj. obdržavala se je skupština hrv. katoličkog tiskovnog društva,

kojoj je prisustvovao i nadbiskup koadjutor dr. Ante Bauer. Skupština je zaključila likvidaciju društva. Likvidatorima su izabrani: dr. Markulin, dr. Lončarić i prebendar Kapić. Tiskara će kupnjom presv. nadbiskupa postati dijecezanskom tiskarom.

IZ GRADA I POKRAJINE.

Jezični futurizam. Zanimat će sigurno naše čitaocu ako im donesemo vjerno i točno na uvid najnoviji stil jezika hrvatskoga po najnovijoj gramatiki, koja se počela upotrebljavati poslije poznatih jezičnih naredaba i kojoj je svrha usavršenje hrv. jezika. Neka dakle pročitaju: "C. kr. Lučkom zdravstvenom Uredu u . . ." — "Od nekoliko godina opazi se da svaki vjetrom a osobito s burom malo jačiće. Č. k. k. lučki Uredi brzojavaju pisanjem za pomoć ribarskih ladama koje vjerovatno nalazu se bez hrane na koji otočić bez imati mogućnost za povratak. — Pisuci nije nikada učinio sumanje da dobrovoljno pruži zaprano sredstvo kad je ih je imao pri ruci a kada baš nije moglo učiniti providijo rečnih sredstava s druge strane a osobito došlo mu je pri ruci i c. i. k. ratna mornarica.

Više puta ustanovilo se da kada je pomoć već bila pružena (često kroz velike blagdane kao n. p. božić, u vrijeme počinka častnika i mornara) ribari videći parobrod ili c. ik. ratnu torpedaju na mjesto zahvatiti ostali su nenadjeni za pomoć pruženi koja nijezatrazili, pošto više rečena pomoć bila zatražena od obitelji koje su misljile da njihovi mili su ostali bez hrane.

E da se jednom odstrane sa ovijem nepriješnike, kada nisu i zloporabe pisuće nalazio je potrebu izdati slijedeću okružnicu. Svim podredjenim č. k. lučkim uredima prikričava se da preporučuju svim ribarima koji idu na ribanje, da se u napred providu sa dostatnim hrana pošto kruha, sira, vode ili malo vina može se vazda dobiti, i zate hrane ne hoće se Bog znade koje svote; i napokon te hrane mogu se vazda upotrijebiti. — Istu preporuku mora učiniti i onim gospodarima ladje koji dadu ladju za voziti seljaci i radnici na jedan ili više otoka, za poljske radnje ili drugih. — Kada jedna ladjija ne može se vratiti radi protivnoga vjetra, vazda se može poslati jednu ladju s vjetrom u krmu da nosi hrani i sve što treba onim od kojih oni mislu da u ostali bez iste, vraćajući se skupa kako vrieme kreće na bolje. — U obče č. k. k. lučki Uredi u nazočnim slučaju moraju promišljati da pisuće ne razpoloži sredstva za spasavanje i prije nego brzojavaju moraju pokušati svaki pokus e da se može pomagati ili doći u susred onima koji tražu pomoć, i samo kada svaki pokus bilo bi bez uspjeha i kada nemože se više doći na nikakvi način u susretu, tek onda samo brzojaviti pisućem, koji će na svaki način razpoložiti prema slučaju bilo to sa svojim sredstvima ili pomoći drugih. — Posljedak dakle je, da kada pisuće primi brzojav koji traži pomoć za ribare ili tko za koje mu dragu ladju mora već unapred smatrati da sve što je bilo moguće učiniti sa strane podredjenim č. k. lučkim ured učinilo se je bezuspješno.

Iza svakoga spasavanja bit će učinjen sa strane pisućega jedna iztraga u slučaju nemarnosti ili zloporabe bit će odgovoran osobno upravitelj ureda, koji je brzojavio tražeći pomoć, dočim spasenici ili vlastnici brodića platiti će sve troškove učinjene za upliv i pružena pripomoć. — Ova poglavarsvena naredba mora se smatrati kao normativne o proglašenje iste mora da znade i općinsko upraviteljstvo tog mjeseta ili glavar sela, zato, taj ured obznaniti će kako bude zgodnije. — Ove odredbe idu u krijeput, kako će doći na zapisnik tog uredu. — Č. kr. Lučki Poglavar A. Ross-Sabatini v. r.

Ispravi! U pretposlom broju u članiku „Asanacija opć. finansija, uporedno sa uredbom općina“ potkrale su se ove slagske pogreške:
Prvi stavak, 12. brazda, mjesto *zdjelenom*.
Osmi stavak 1.a brazda mjesto *odstete povjerene*, *odstete za povjerene poslove*.
Tačka 6, zadnja brazda, mjesto *političke* „prilike“. Tačka 9, prva brazda mjesto *poimovnice*, „primornice“. Tačka 10, brazda 4.a mjesto *verati derati*. Tačka 13 zadnja brazda mjesto *dovede* „dovode“.

Hrvatskom Sokolu da počaste uspomen blagopokojnog Luke Krstelja darovaše gg. Šime Tarle K 5—, Mate Benković K 5—, Rikard Delfin K 1—. Marijo Lušić K 3— Da počasti uspomenu blagopokojnog IVE Dulibića gosp. Jerko Strelo K 2— Da počaste uspomenu blagopokojnog Anatolije Burnać gg. IVE Bumber K 1—, Božo Cvitković K 1— Darovateljima najljepše zahvaljuje. — "Uprava Hrvatskog Sokola."

Ispravak. U zadnjem broju potkrala se jedna pogreška, t. j. gosp. Petar Miletić darova je „H. S.“ da počasti uspomenu blagopokojnog g. Luke Krstelja K 5— a ne K 4— a gosp. Jakov Kapitanović da počasti uspomenu blagopokojnog IVE Dulibića K 2— a ne K 1—

Rasprava protiv načelnika Katašića biti će uređena u Celovcu koncem aprila.

Trebalo bi doskočiti i ukloniti onaj neljepi prizor, koji se može često vidjeti, kad progješ obalom i baš do c. k. skladišta soli. Kad iz tog skladišta iznose sō u vrećama, onda te vreće budu bacane bez ikakva obzira na tle izpod onog svoda kraj agencije Lloyd-a, a izpod tog istog svoda s jedne i s druge strane su javni zahodi, sa kojih se na žalost mokrača slobodno razlijeva prolazom, pa u tu mokraču ljosu i spomenute vreće soli. Do koga je, nek to osuđi!

Utopili se. Na 15. o. mj. prije podne vozila su se braća Krste i Ivan Krečak iz Radunića u jednoj lagici sa Otoka Krapnja u Jadrovac.

Putem ih zateče dosta jak vjetar, koji im napuni lagicu morem i ova se izvrne. Oba dva brata Krečak, jer po svoj prilici nisu znali plivati, utope

Rietka prigoda!

Radi ogromne zalihe, uz snižene cene od 25%, može svaki nabaviti gotovih odiela i kabana najnovijeg kroja

Postola za gospodu; šešira svakovrstnih za gospodu
samo kod trgovca

PIO TERZANOVIĆ - ŠIBENIK.

40-50 kruna sedmično

može da zasluži svaki čovjek bez ikakvog kapitala i bez gubitka u svom zvanju.

Pobliže bavisti daje badava

Ignaz Althammer
Könighof a/d Elbe 616.

NOVO IZRADJENE

• RADNIČKE KNJIGE •

I

- SLUŽBOVNE KNJIGE -

NABAVLJAJU SE U

HRVATSKOJ TISKARI

(Dr. Krstelj i drug) Šibenik.

Ako Vi

ne možete jesti, te se čutite bolestan, to će Vam lječničko izpitati

Kaiser'ovi

• • • Želudčani • •

Pfeferminckarameli

sigurno pomoći. Dobiti ćete dobar tek, želudac se opet uređi i ojača. Radi oživljajućih i okrepljujućih svojstva, neobhodno potrebiti na putovanjima.

Jedan omot 20 i 40 filira.

Naručuje se kod:

Carlo Ruggeri, cent. drogerija i Vinko Vučić, drogerija u Šibeniku kao i u svim ljekarnama

17-90

Važan oglas Hrvatske Narodne i Slovenske Straže — Čitajte!

U današnjim težkim odnošnjima možete obogatiti samo sa srećom!

TURSKA SREĆKA

jer imade šest vučenja svaku godinu, jer iznose glavni zgodići svaku godinu 400.000, 400.000, 200.000, 200.000 i 200.000 franaka u zlatu, jer svaka sreća mora dobiti najmanje 400 franaka, jer je dakle za nju izdan novac sigurno uložen kao u štedionici, jer igra još dug niz godina i obdrži kupac nakon izplate kupovnine tajno pravo srećanja bez svakoga nadaljnog uplaćivanja, jer iznala mjeseci obrok sam 4 kruna 75 filira, i jer pridobi kupac već nakon izplate prvog obroka izključno pravo srećanja.

Buduće vučenje se vrši 1. travnja 1914!

1 turska sreća i 1 sreća talijanskog crvenog križa sa 10 vučenja svake godine na mjesecne obroke po samo 6 kruta.

Nakon vučenja izlazi hrvatski vijestnik o izvučenim brojevima. Točne obavijesti šalje svakome besplatno za srećkovno odljevanje „Slovenske Straže“ g. Valentini Urbančić, Ljubljana.

— Primaju se provizirski zastupnici uz ugodne uslove. —

DUŽNICI, ŠALJITE PREDPLATU

Naslov za brzojave: „JADRANSKA“.

CENTRALA U TRSTU
Via della Cassa di Risparmio 5
(Vlastita kuća)

PODRUŽNICE: Dubrovnik - Kotor -
Ljubljana - Metković - Opatija -
Šibenik - Split - Zadar.

Kupon žaložnica Zemljivo vere-
sijskog zavoda Kraljevine
Dalmacije plativi I/II. kao
i uuvučene žaložnice u-
novčuju se kod

JADRANSKE BANKE

u Trstu i svih

njezinih po-
družnica.

Dionička glavnica k 8.000.000.

Pričuve k 700.000.

Uložne knjižice - Po-
hrana i administracija
vrijednosnih papira. — Ku-
poprodaja tuzemnih i inozemnih
vrijednosnih papira, te deviza i
valuta. — Osiguravanje efekata proti
gubitku na tečaju pri vučenju. — Žiro
računi i tekući računi. — Unovčavanje mje-
nica, dokumenata, odrezaka i izvučenih vrijed-
nosnih papira. — Kreditna pisma čekovi, vagila,
naputnice. — Predujmovi i zajmovi na vrijednosne
papire, dionice srećke, robu (Warrants), brodove i t. d.
Gradjevne vjerisje.

Pretinci (Safes) za čuvanje vrijednota u čelinoj
sobi (Tresor) sa posebnim ključevima za klijente, u
kojim se pretincima može držati svakovrsne vrijednosti

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve
FRANJO MORAVUS, Brno
(Moravska) Nova ulica br. 25.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu.
jedini je domaći osiguravajući zavod. :: Utemeljena g. 1884.

CENTRALA: Zagreb, u vlastitoj
palaci, ugao Maravske i Prera-
dovićeve ulice.

PODRUŽNICE i GLAVNA ZA-
STUPSTVA: Osiek, Rieka, Sar-
ajevo, Ljubljana i Novi Sad.

Podružnica u Trstu, Via del Lavatoio br. I., II. kat
Telefon 25-94

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete sledeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti.
2. Osiguranja miraza.
3. Osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara:

1. OSIGURANJA ZGRADA (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica industrijskih poduzeća).
2. OSIGURANJA POKRETINNA (pokućstva, dučanske robe, gospodarskih strojeva, blaga itd.).
3. OSIGURANJA POLJSKIII PLODINA (žita, sjena itd.).

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zamodska imovina u svim poslovnim granama iznosi K 3,013.332.66
Prihod premija s pristojbama K 1,486.297.56
Isplaćene odštete od postanka zavoda K 5,624.162.96

Sposobni posrednici i akviziteri primaju se uz povoljne uvjete.

Zastupstvo za Šibenik i okolicu

VLAĐIMIR KULIĆ - ŠIBENIK

JADRANSKA BANKA
PODRUŽNICA ŠIBENIK

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

FRANJO MORAVUS, Brno
(Moravska) Nova ulica br. 25.

tvori i razašilje

Ure za crkvene zvo-
nikе, dvorce, škole,
tvornice i vjećnice,
samo u Izvrsnoj Izradbi vrlo
jedino.

ČUVENE NADZORNE URE.

Cienici šalju se na zahtjev badava.
Najviše odlikovanje za izvrstno proizvode.

I Z V O Z .

NAJVEĆA DALMAT. ZLATARIJA
S ANT. RADIC'
SPLJET
Izložba cjenika Šibenske Št. 16.

Izvješćujte „Hrvatsku Rieč“.

HRVATSKA TISKARA (D.R KRSTELJ I DRUG
ŠIBENIK - DALMACIJA

Veliko skladište svih vrsti tiskanica za župske i občinske ureds.

Izradjuje sve vrsti posjetnica, poziva za zabave i koncerne,
jestvenike, diplome, cienike, protokole, brošure, itd. itd.

Svi poslovi izvršuju se najvećom preciznošću i vrlo brzo.

Vlastita knjigovežnica obskrbljena svim potrebnim i najmodernejšim strojevima kao i onim za rezanje, perforiranje, pozlaćivanje
itd. Uvezuje sve crkvene knjige, Missale, protokole, brošure, te sve radnje u knjigovežku struku zasjecajuće.